

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě projednal ve veřejném zasedání konaném dne 12. března 2024 v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Renaty Gilové a soudců Mgr. Moniky Zubkové a Mgr. Adama Faltera **odvolání obžalovaného Daniela M., narozeného xxx,** proti rozsudku Okresního soudu v Bruntále ze dne 16. 11. 2023, č. j. 4 T 44/2022–471, a rozhodl

takto:

Podle § 258 odstavec 1 písmeno e), odstavec 2 trestního řádu se z podnětu odvolání obžalovaného Daniela M. **zrušuje** napadený rozsudek ve výroku o trestu a podle § 259 odstavec 3 trestního řádu se

obžalovaný
Daniel M., narozený xxx ve xxx, trvale bytem xxx,

nově odsuzuje

podle § 405 trestního zákoníku a podle § 67 odstavec 2 písmeno b), odstavec 3 trestního zákoníku a § 68 odstavec 1, odstavec 2, odstavec 3 trestního zákoníku k **peněžitému trestu v celkové výměře 36 000 Kč (třicet šest tisíc)** skládající se z **80 (osmdesáti)** denních sazeb, přičemž denní sazba činí 450 Kč (čtyři sta padesát).

Shodu s prvopisem potvrzuje Drahomíra Anlaufová.
Vypravila: Marie Rindošová

Jinak zůstává napadený rozsudek **nezměněn.**

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem byl obžalovaný Daniel M. uznán vinným přečinem popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku, kterého se měl dopustit tím, že

   poté, co z pokynu prezidenta Ruské federace Vladimira Vladimiroviče Putina, jakožto osoby, která vykonává kontrolu nad Ruskou federací a řídí její politické a vojenské akce, vstoupila ruská vojska v ranních hodinách dne 24. 2. 2022 bez jakéhokoliv důvodu, souhlasu či legitimní záminky, která by opravňovala použití síly, na území suverénního státu Ukrajina, kde započala vojenské operace spočívající v prvních fázích v ostřelování různých vojenských cílů na celém území Ukrajiny a v obsazování letišť a dalších strategických objektů, tedy poté, co v rozporu s ustanoveními mezinárodního práva tato vojska zahájila útočný čin spočívající v použití ozbrojené síly proti svrchovanosti, územní celistvosti a politické nezávislosti Ukrajiny, způsobem neslučitelným s Chartou Organizace spojených národů, který svou povahou, závažností a rozsahem zakládá zjevné porušení Charty Organizace spojených národů, v kontextu s uvedenou agresí, ve městě Dar es Salaam v Tanzanii, prostřednictvím svého mobilních telefonu značky iGET Blackview, umístil na veřejné sociální síti Facebook na adrese https://www.xxx pod svým uživatelským jménem Daniel M.:

   dne 25. 2. 2022 v 08.38 hodin příspěvek s následujícím textem:

   „Putin je prostě borec, věřím, že se mu podaří odzbrojit ukrofašisty“

   dne 25. 2. 2022 v 08.42 hodin komentář s následujícím textem:

   „Beru to i jako bývalý voják z povolání, věřím, že mu ta výborná strategie vyjde a osvobodí Ukrajinu od té fašistické vládnoucí chunty.“

   dne 25. 2. 2022 v 08.48 hodin komentář s následujícím textem:

   „Ještě ze strategického hlediska, bych použil vodíkové bomby menší tonáže, pro vyčištění strategických územím a likvidace útočné vojenské techniky. Je třeba opravdu zasadit ještě tvrdší úder, pokud budou ukrofašisti klást odpor.“.

2. Za výše uvedený přečin byl odsouzen podle § 405 trestního zákoníku a podle § 67 odstavec 2 písmeno b), odstavec 3 trestního zákoníku a § 68 trestního zákoníku k peněžitému trestu v celkové výměře 45 000 Kč skládajícímu se ze 100denních sazeb, když jedna sazba činí 450 Kč.

3. Proti rozsudku soudu prvního stupně podal obžalovaný Daniel M. odvolání, které zaměřil proti výroku o vině i trestu.

4. Namítl, že se skutek, jenž je mu kladen za vinu, není trestným činem. Předně nesouhlasí s posouzením vytýkaných výroků jako jediného skutku. Aby byl tento postup možný, musely by všechny tři výroky vykazovat stejný charakter a musely by na sebe logicky navazovat. První výrok je výrokem hodnotícím ve vztahu k prezidentovi Ruské federace a výrokem přacím – tedy vyslovením přání, aby v budoucnu nastal nějaký jev (odzbrojení ukrofašistů). Rozhodně však není výrokem schvalovacím, neboť schvalovat je možné pouze děj, který již nastal. V neposlední řadě s ohledem na čas publikace výroku, kdy naprosto nebyl znám rozsah vojenských operací Ruské federace, k nimž se tento výrok vztahoval, se v žádném případě nemohlo jednat o popírání, ospravedlňování či schvalování zločinu proti míru. Nehodnotil ani neschvaloval okupaci ukrajinského území, nýbrž že se vyslovoval výhradně k odzbrojení fašistických jednotek, které operovaly v oblasti Donbasu. Skutečnost, že na daném území působila celá řada vojenských či polovojenských skupin otevřeně se hlásících k nacismu či neonacismu, je nesporná a potvrzená mnoha zveřejněnými zprávami. Výrok byl tedy cílen proti ukrajinským fašistům, nikoliv proti

ukrajinskému národu či obsazení ukrajinského území. Druhý výrok je vyjádřením přání ve vztahu k jevu, jenž má nastat v budoucnosti, nikoliv schvalováním či ospravedlňováním děje, který již nastal v minulosti. Zejména tento výrok jasně dokazuje, že v žádném případě neschvaloval okupaci Ukrajiny či jakékoliv útoky proti civilnímu ukrajinskému lidu. Výrok „osvobodit Ukrajinu“ ze své podstaty vylučuje schválení okupace této země. Naopak jasně dokazuje, že obžalovaný doufal výhradně v taktický zákrok vůči nacistickým jednotkám, jež mnoho let zabíjely civilní obyvatelstvo v Donbaském regionu. Pokud by byla připuštěna logika použitá v napadeném rozsudku, pak by nutně muselo být trestným činem i prohlášení, jímž by jakýkoliv občan den po zahájení vojenské operace v USA vyjádřil víru v to, že „Bush osvobodí Irák od tyranské vlády Saddáma Husajna“. Takový výklad je však nepřiměřeně extenzivní vedoucí k tomu, že za trestný čin podle § 405 trestního zákoníku by bylo nutné považovat jakýkoliv výrok vyjadřující víru v úspěch jakékoliv, byť i legitimní vojenské operace. Jako další příklad lze uvést vojenskou operaci USA v Afghánistánu, jejímž cílem bylo osvobození Afghánistánu od vlády teroristického hnutí Talibán, či osvobození území Sýrie od vlády teroristického uskupení ISIS. Pokud by obdobný výrok obžalovaný publikoval den po zahájení vojenské operace USA v Afghánistánu, rovněž bez mandátu Rady bezpečnosti OSN, tak by vůči němu trestní řízení zcela jistě zahájeno nebylo. Z hlediska trestního práva i mezinárodního práva se však jedná o zcela totožné výroky. I v rámci třetího výroku se hovoří výhradně o ukrofašistech, nikoliv o ukrajinském území či ukrajinských obyvatelích. Zcela jistě se nejedná o jakékoliv schvalování či popírání zločinu proti míru, neboť obsahem výroku je fakticky návrh dalšího možného postupu. Tento děj však ani nikdy nenastal, a proto z logiky věci nemohl být obžalovaným ani schválen. Skutková podstata přečinu podle § 405 trestního zákoníku se vztahuje pouze k výrokům vůči jevům či dějům, které reálně nastaly před učiněním daného výroku. Pokud někdo činí výroky směřující k návrhu, že by nějaký jev či děj mohl či měl dle jeho názoru nastat v budoucnu, pak by bylo možné uvažovat o naplnění jiné skutkové podstaty uvedené v trestním zákoníku (např. podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod podle ustanovení § 356 trestního zákoníku), avšak rozhodně nemůže jít o naplnění skutkové podstaty přečinu, pro nějž byl obžalovaný uznán vinným. Trestní zákoník v ustanovení § 405 cílí na kriminalizaci xenofobie a rasismu (srov. Rámcové rozhodnutí rady 2008/913/SVV ze dne 28. listopadu 2008 o boji proti některým formám a projevům rasismu a xenofobie prostřednictvím trestního práva), jeho smyslem je kriminalizace jednání vedoucího k podněcování násilí nebo nenávisti proti skupině osob – určitému etniku, rase, národu (srov. rozsudek ESLP ze dne 15. října 2015 ve věci číslo 27510/08 - Perincek proti Švýcarsku). Obžalovaný však předmětnými výroky na svém facebookovém účtu nepodněcoval k žádnému násilí a intoleranci k určitému etniku, rase, národu, protože jeho výroky výhradně cílily jen a pouze proti ukrajinským fašistům a projevům fašismu na Ukrajině, jež nadto po mnoho let páchaly vraždy, genocidium a zločiny proti míru vůči civilnímu obyvatelstvu na území Ukrajiny. Jak ESLP, tak Nejvyšší soud ve své ustálené judikatuře považují tento znak za nezbytnou podmínku (conditio sin qua non) pro využití trestněprávního postihu vůči výrokům tohoto typu. Trestním právem má být postihováno pouze nejzávažnější překročení svobody projevu, protože trestní právo by mělo působit jako prostředek ultima ratio. Proto odsouzení v projednávané věci za výroky na Facebooku učiněné v zahraničí den po zahájení ruského útoku na Ukrajinu za okolností uvedených shora, a který se týká vojenského konfliktu mezi cizími státy mimo území České republiky, z nichž ani jeden není aliančním partnerem České republiky, je extrémním zásahem do práva na svobodu projevu a myšlení. Navíc se jedná o případ méně závažný a hraniční případ trestní odpovědnosti, na který měl být aplikován korektiv subsidiarity trestní represe, přičemž zásada subsidiarity trestní represe musí být zvažována a případně použita v průběhu celé interpretace a aplikace konkrétní právní normy na posuzovaný případ, a to jednak při výkladu jednotlivých znaků skutkové podstaty, ale i při celkové úvaze, zda jde o případ natolik společensky škodlivý, že nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Nalézací soud tedy rozhodl právně nesprávně, když předmětné výroky učiněné v rámci svobody projevu myšlení posoudil jako trestné činy, případně neaplikoval korektiv subsidiarity trestní

represe. Verbální vymezení se proti zločinné ideologii fašismu a jeho stoupencům již z principu nemůže být trestným činem. V takovém případě by totiž trestným činem bylo i schválení obsazení nacistického Německa na konci 2. světové války a jeho následná demilitarizace. Napadené rozhodnutí proto spočívá na nesprávném právním posouzení, když žalovaný skutek nevykazuje po objektivní i subjektivní stránce znaky přečinu, z jehož spáchání byl uznán vinným. Tedy vůbec není trestným činem a subsidiárně pak měl být případně aplikován korektiv zásady subsidiarity trestní represe, když výroky nedosahují intenzity nezbytné pro uplatnění trestního postihu.

5. Navrhl, aby odvolací soud zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu a znovu ve věci rozhodl tak, že se obžalovaný obžaloby zprošťuje, jelikož předmětný skutek nenaplňuje znaky skutkové podstaty žádného z trestných činů uvedených v trestním zákoníku.

6. U veřejného zasedání obhájce obžalovaného i sám obžalovaný setrvali na již uplatněných odvolacích námitkách a závěrečném návrhu. Obhájce podrobně poukázal na rozhodnutí ESLP ve věci Perinçek proti Švýcarsku s tím, že výrok může být předmětem trestního práva a konkrétně přečinu schvalování genocidy podle § 405 trestního zákoníku pouze a jedině tehdy, pokud obsahuje výzvu k použití násilí či nenávisti vůči jakékoliv skupině osob, kterýžto závěr je obsažen i ve stanovisku Nejvyššího státního zastupitelství ČR vydaném po zahájení konfliktu na Ukrajině. Posuzované výroky obžalovaného tak mohou být považovány mnohými lidmi za urážlivé a pobuřlivé, ale nevybočují ze zásady svobodného práva na názorový projev a nepodněcují nenávist ani násilí vůči žádné skupině osob. Sám obžalovaný poukázal na to, že je to politická kauza zaměřená proti jeho osobě s jediným cílem zastrašení ostatních lidí, aby se báli vyjádřit svůj názor.

7. Státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Ostravě se vyjádřila k podanému odvolání tak, že je považuje za nedůvodné co do výroku o vině. Navrhuje však zrušení napadeného rozsudku ve výroku o trestu z důvodu § 258 odstavec 1 písmeno e) trestního řádu a uložení mírnějšího peněžitého trestu, když při současné právní kvalifikaci odpadla přitěžující okolnost podle § 42 písmeno n) trestního zákoníku.

8. Odvolání bylo podáno včas, tj. před skončením osmidenní lhůty od doručení rozsudku (§ 248 odstavec 1 trestního řádu), oprávněnou osobou [§ 246 odstavec 1 písmeno b) trestního řádu], a Krajský soud v Ostravě, jako soud odvolací (§ 252 trestního řádu), neshledal ani jiného důvodu k jeho zamítnutí podle § 253 odstavec 1 trestního řádu nebo odmítnutí podle § 253 odstavec 3 trestního řádu.

9. Z podnětu podaného opravného prostředku krajský soud přezkoumal podle § 254 odstavec 1, odstavec 3 trestního řádu zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozsudku, proti nimž bylo podáno odvolání, a to z hlediska vytýkaných vad, jakož i správnost postupu řízení rozsudku předcházející, a po projednání věci ve veřejném zasedání dospěl k následujícím závěrům.

10. Krajský soud shrnuje, že jde o v pořadí již druhý rozsudek okresního soudu v této trestní věci. Poprvé byl obžalovaný Daniel M. rozsudkem Okresního soudu v Bruntále ze dne 13. 9. 2022, č. j. 4 T 44/2022 – 287, uznán vinným totožným skutkem, přičemž jednotlivé uveřejněné výroky byly v popisu skutku postupně označeny čísly 1., 2. a 3. a po právní stránce bylo toto jednání kvalifikováno jako přečin schvalování trestného činu podle § 365 odstavec 1 trestního zákoníku (výrok pod bodem 1) a přečin popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku (výroky pod body 2 – 3). Za tyto přečiny byl obžalovaný odsouzen k úhrnnému peněžitému trestu v celkové výměře 45 000 Kč skládajícímu se ze 100denních sazeb s výší jedné sazby 450 Kč.

11. Následné odvolání obžalovaného bylo podle § 256 trestního řádu zamítnuto jako nedůvodné usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. 11. 2022, č.j. 3 To 295/2022–364.

12. K dovolání obžalovaného pak Nejvyšší soud usnesením ze dne 16. 8. 2023, č.j. 8 Tdo 418/2023-418, podle § 265k odstavec 1 trestního řádu zrušil rozsudek Okresního

soudu v Bruntále i usnesení Krajského soudu v Ostravě a podle § 265l odstavec 1 trestního řádu přikázal Okresnímu soudu v Bruntále, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

13. Nejvyšší soud v rámci svého zrušujícího rozhodnutí dospěl k závěru, že pokud byla dne 25. 2. 2022 v bezprostřední časové návaznosti spáchána jednání popsaná v bodech 1., 2. a 3. skutkové věty, je zřejmě třeba tato považovat za jeden skutek de iure, coby základ možného jednočinného souběhu následně uvedených trestných činů a jejich právních kvalifikací, nikoliv tedy za skutků více opravňujících k závěru o vícečinném souběhu (bod 36 odůvodnění). Jsou-li pochybnosti o potřebě vyvodit trestní odpovědnost obviněného za jednání popsané pod bodem 1., budou nejasnosti víceméně rozptýleny, bude-li toto jednání považováno a popsáno jako prvotní a iniciační reakce obviněného na vojenskou operaci a její vůdčí osobnost, na niž logicky navazují vyjádření pod body 2. a 3. Schvalování zločinu proti míru, tj. agrese podle § 405a trestního zákoníku, ve své podstatě předpokládá též vychvalování jeho pachatele, zde zejména též proto, že jde o případ tzv. leadership crime, tedy čin spáchaný osobou, která je v takovém postavení, které mu umožňuje vykonávat kontrolu nad státem nebo řídit jeho politické anebo vojenské akce. Takový závěr svědčí ve prospěch do jisté míry specifického poměru speciality i mezi tou alternativní podobou skutkové podstaty přečinu podle § 365 odstavec 1 trestního zákoníku, jež spočívá ve veřejném vychvalování pro zločin jeho pachatele, a znaky skutkové podstaty uvedené alternativy přečinu podle § 405 trestního zákoníku. Ve svých důsledcích je pak ideální souběh mezi přečinem schvalování trestného činu podle § 365 odstavec 1 trestního zákoníku a přečinem popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku v alternativě „veřejně schvaluje zločiny proti míru“, a to agresi, vyloučen (bod 42 odůvodnění). V dalším řízení uložil soudu prvního stupně, aby rozptýlil pochybnosti provázející hodnocení povahy a závažnosti, jakož i pochybnosti o možnostech právního posouzení jednání obviněného tím, že bude na jeho jednání ze dne 25. 2. 2022 pohlíženo jako na jeden skutek de iure. Bude-li tak učiněno, lze dle Nejvyššího soudu akceptovat zevrubné úvahy odvolacího soudu vedoucí k závěru o potřebě posoudit jednání obviněného – jako celek – jako přečin popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku, a to s akcentem na jeho finální vyjádření dne 25. 2. 2022 v 08:48 hodin. V této souvislosti dovolacímu soudu nemohla uniknout gradace nasměrování útoku od „odzbrojení ukrofašistů“ přes „osvobození Ukrajiny od fašistické vládnoucí chunty“ až po „použití vodíkové bomby menší tonáže, pro vyčištění strategických území a likvidace útočné vojenské techniky“ s tím, že „je třeba zasadit ještě tvrdší úder, pokud budou ukrofašisti klást odpor“. Takové pojetí vojenské akce, posuzováno komplexně, svědčí o nejméně srozumění obviněného s tím, že má vyžadované znaky agrese. Naopak nebude nadále přiléhavé a správné právně kvalifikovat jednání obviněného i jako přečin schvalování trestného činu podle § 365 odstavec 1 trestního zákoníku, o naplnění jehož znaků lze s důrazem na zásadu subsidiarity trestní represe nejen důvodně pochybovat, ale i z důvodu vyloučení poměru speciality mezi tímto přečinem a již konkretizovanou alternativou skutkové podstaty přečinu podle § 405 trestního zákoníku (body 43 – 44 odůvodnění).

14. Pokud se týče odvolacího přezkumu nyní napadeného rozsudku, je nutno konstatovat, že v řízení, jež odvoláním napadenému rozsudku předcházelo, odvolací soud neshledal žádné procesní vady, které by měly za následek nedostatečné objasnění věci či porušení práva obhajoby. Nebylo tedy důvodu k jeho zrušení podle § 258 odstavec 1 písmeno a) trestního řádu.

15. Krajský soud se nejdříve zabýval správností a zákonností výroku o vině a shledal v tomto rozsahu odvolání obžalovaného nedůvodným.

16. Přezkoumáním napadeného rozsudku krajský soud zjistil, že se v něm okresní soud správně, logicky a přesvědčivě vypořádal se všemi okolnostmi významnými pro rozhodnutí. Rozvedl, které důkazy provedl, jak je hodnotil, jak se vypořádal s obhajobou obžalovaného a k jakým skutkovým a právním závěrům dospěl. Rozsudek netrpí podstatnými vadami a jeho odůvodnění svým obsahem odpovídá kritériím uvedeným v § 125 trestního řádu. Nalézací soud provedl dostupné důkazy v rozsahu pro rozhodnutí nezbytném v souladu s § 2 odstavec 5 trestního řádu, čímž

zjistil skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Provedené důkazy poté hodnotil ve smyslu § 2 odstavec 6 trestního řádu při řádném uvážení všech okolností případu jak jednotlivě, tak i v jejich souhrnu. Dbal na to, aby byly stejně objasněny okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch obžalovaného. V tomto směru krajský soud neshledal žádné pochybení rozsudku soudu I. stupně stran nesprávného zjištění skutkového stavu věci či nesprávného hodnocení důkazů. Okresnímu soudu nelze vytknout, že by některý podstatný a stěžejní důkaz neprovedl nebo že by hodnocení důkazů provedl v rozporu se zákonem či pravidly formální logiky. Vzhledem k tomu je možno odkázat na odůvodnění rozsudku nalézacího soudu, se kterým se krajský soud ztotožnil. Odvolací soud přitom respektoval hodnocení důkazů soudem I. stupně, jímž je ve smyslu § 263 odstavec 7 věta poslední trestního řádu i vázán.

17. Předně odvolací soud konstatuje, že obžalovaný se po skutkové stránce k vytýkanému jednání doznal a s jeho doznáním jsou v souladu i provedené listinné důkazy. Není tedy pochyb o tom, že obžalovaný skutečně ze svého mobilního telefonu uveřejnil výroky specifikované ve výroku o vině napadeného rozsudku. Lze tak zcela odkázat na skutkové závěry a hodnocení provedených důkazů ze strany nalézacího soudu, a to především na straně 6 v bodě 18 napadeného rozsudku, jakož i v předchozích bodech odůvodnění podrobně rozvedené jednotlivé důkazy, přičemž okresní soud zákonným a logickým způsobem vyhodnotil provedené důkazy, z čehož zjistil správný skutkový stav v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí ve věci.

18. Pokud se pak týče vyhodnocení jednání obžalovaného jakožto jediného skutku z pohledu trestního práva a použité právní kvalifikace přečinu popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku, nalézací soud se zcela řídil pokyny a závazným právním názorem Nejvyššího soudu ve smyslu § 265s odstavec 1 trestního řádu, tudíž mu ani v tomto směru nelze nic vytknout, přičemž závazným právním názorem dovolacího soudu je povinen se řídit též soud odvolací.

19. Odvolací námitky obžalovaného jsou v zásadě opakováním jeho obhajoby uplatněné již před nalézacím soudem a následně též v předcházejícím odvolacím řízení, s nimiž se jak nalézací soud, tak v předchozím rozhodnutí ze dne 24. 11. 2022 též odvolací soud, vypořádaly.

20. Podstata odvolacích námitek tedy zůstává stále stejná. Primárně obžalovaný namítá, že zveřejněné výroky nenaplňují objektivní stránku vytýkaného přečinu, a jemu vytýkaný skutek vůbec není trestným činem. Své výroky směřoval výhradně a pouze proti fašismu na Ukrajině. Rovněž nesouhlasí s posouzením zveřejněných výroků jako jednoho skutku. Namítá též absenci subjektivní stránky trestného činu, tedy své zavinění. Dále namítá, že zveřejněné výroky jsou chráněny svobodou projevu, když nepodněcují nenávist ani násilí vůči žádné skupině osob. Na to navazuje i námitka, že není dána potřebná míra společenské škodlivosti jeho jednání pro uplatnění trestněprávní represe a upozorňuje na nebezpečí nežádoucího selektivního uplatnění trestněprávní odpovědnosti ve vztahu k různým válečným konfliktům.

21. Krajský soud k jednotlivým odvolacím námitkám uvádí následující. Byť se odvolací soud již v rozhodnutí ze dne 24. 11. 2022 k obsahově totožným námitkám podrobně vyjádřil, považuje za vhodné argumentaci pro přehlednost zopakovat, a nikoliv toliko odkázat na předchozí, navíc zrušené, rozhodnutí.

22. První námitkou je nenaplnění objektivní stránky vytýkaného přečinu.

23. Podle § 405 trestního zákoníku kdo veřejně popírá, zpochybňuje, schvaluje nebo se snaží ospravedlnit nacistické, komunistické nebo jiné genocidium nebo nacistické, komunistické nebo jiné zločiny proti lidskosti nebo válečné zločiny nebo zločiny proti míru, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

24. Schvalováním se rozumí veřejné vyjádření souhlasu s těmito zločiny. Pachatel tak dává najevo svůj souhlas se spáchaným činem, a tím se staví na stranu pachatele. Schvalováním se rozumí jakékoli vyjádření souhlasu se zločinem, nezáleží na formě projevu, ani na způsobu schvalování,

zároveň se nevyžaduje, aby pachatel projevil souhlas se zločinem výslovně, stačí, když z jeho projevu lze nepochybně souhlas se spáchaným zločinem dovodit. Za tímto účelem je třeba brát v potaz nejen pachatelem použitá slova, ale také kontext, v jakém jsou užita, a s ohledem na to vyhodnotit, zda projev posuzovaný jako celek je schvalováním trestného činu.

25. Uvedené ustanovení přitom staví do trestněprávní roviny nejen popírání, zpochybňování a schvalování nacistických a komunistických zločinů, ale také popírání, zpochybňování a schvalování jakéhokoliv genocidia, zločinů proti lidskosti, válečných zločinů a zločinů proti míru. Tedy zločinů podle mezinárodního práva. Zda určitá událost naplňuje příslušný zločin dle mezinárodního práva je třeba posoudit jako předběžnou otázku, přičemž podmínkou trestnosti není, aby zde existovalo rozhodnutí mezinárodního soudu.

26. Zločin proti míru v podobě zločinu agrese přitom obsahuje též trestní zákoník v ustanovení § 405a, podle kterého kdo v postavení, které mu umožňuje vykonávat kontrolu nad některým státem nebo řídit jeho politické anebo vojenské akce, v rozporu s ustanoveními mezinárodního práva plánuje, připravuje, zahájí nebo provede útočný čin, který spočívá v použití ozbrojené síly takovým státem proti svrchovanosti, územní celistvosti nebo politické nezávislosti jiného státu nebo v použití ozbrojené síly takovým státem jakýmkoli jiným způsobem neslučitelným s Chartou Organizace spojených národů a který svou povahou, závažností a rozsahem zakládá zjevné porušení Charty Organizace spojených národů, bude potrestán odnětím svobody na dvanáct až dvacet let nebo výjimečným trestem.

27. Výše citované ustanovení trestního zákoníku pak obsahově odpovídá zločinu agrese dle čl. 8 bis Římského statutu, podle jehož odstavce 1 pro účely tohoto Statutu „zločin agrese“ znamená plánování, přípravu, zahájení nebo provedení útočného činu, který svou povahou, závažností a rozsahem zakládá zjevné porušení Charty Organizace spojených národů, osobou v postavení, které jí umožňuje efektivně vykonávat kontrolu nad státem nebo řídit jeho politické nebo vojenské akce. Podle odstavce 2 platí, že pro účely odstavce 1 „útočný čin“ znamená použití ozbrojené síly státem proti svrchovanosti, územní celistvosti nebo politické nezávislosti jiného státu nebo jakýmkoli jiným způsobem neslučitelným s Chartou Organizace spojených národů. Kterýkoliv z následujících činů, bez ohledu na to, zda byla vyhlášena válka, bude v souladu s rezolucí Valného shromáždění Organizace spojených národů 3314 (XXIX) ze dne 14. prosince 1974 považován za útočný čin:

a) vpád nebo útok ozbrojených sil státu na území jiného státu nebo jakákoli vojenská okupace, byť i dočasná, jež je výsledkem takového vpádu nebo útoku, anebo jakékoliv připojení území jiného státu nebo jeho části, při němž bylo použito síly;

b) bombardování ozbrojenými silami státu území jiného státu, nebo použití jakýchkoliv zbraní státem proti území jiného státu;

c) blokáda přístavů nebo pobřeží státu ozbrojenými silami jiného státu;

d) útok ozbrojených sil státu na pozemní, námořní nebo letecké síly anebo námořní a letecké flotily jiného státu;

e) použití ozbrojených sil jednoho státu, které se nacházejí na území jiného státu se souhlasem přijímajícího státu, v rozporu s podmínkami stanovenými v tomto souhlasu, anebo prodloužení jejich přítomnosti na takovém území po ukončení platnosti tohoto souhlasu;

f) jednání státu, který dovolil, aby jeho území, jež dal k dispozici jinému státu, bylo tímto jiným státem použito ke spáchání útočného činu proti třetímu státu;

g) vyslání státem nebo jeho jménem ozbrojených band, skupin, příslušníků nepravidelných ozbrojených sil nebo žoldnéřů, kteří používají ozbrojenou sílu proti jinému státu v tak závažné míře, že se to rovná činům vypočteným výše nebo podstatné účasti státu na nich.

28. V projednávaném případě podle názoru krajského soudu zveřejněné texty obžalovaného po objektivní stránce naplňují skutkovou podstatu přečinu popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku. Schvalovaným zločinem je zde zločin proti míru dle mezinárodního práva v podobě zločinu agrese, jehož se dopustil Vladimir Vladimirovič Putin, jakožto prezident Ruské federace, tedy v postavení osoby, která efektivně vykonává kontrolu a řídí vojenské akce státu. Rezoluce Valného shromáždění OSN ze dne 2. 3. 2022, č. A/ES-11/L.1, nazvaná Agrese proti Ukrajině, kvalifikuje ruský útok na Ukrajinu jako agresi při porušení čl. 2 odstavec 4 Charty OSN. Útok Ruské federace vykazuje znaky několika jednání popsaných v čl. 3 rezoluce Valného shromáždění OSN č. 3314 z roku 1974 definující akt agrese, konkrétně se jedná o útok ozbrojených sil na území jiného státu, bombardování území jiného státu, útok na pozemní, námořní nebo letecké síly anebo námořní a letecké flotily jiného státu a blokáda přístavů nebo pobřeží státu ozbrojenými silami jiného státu. Ruská federace se tedy dne 24. 2. 2022 dopustila aktu agrese a její prezident zločinu agrese. Zveřejněné komentáře obžalovaného na veřejně dostupné sociální síti pak reagují právě na tyto události, přičemž je nutné hodnotit jím zveřejněné texty ve vzájemném kontextu a návaznosti, když byly zveřejněny v rozmezí pouhých deseti minut v rámci jednoho vlákna příspěvků pod prvotním zveřejněným výrokem. Předmětné výroky jsou tedy spojeny blízkou časovou souvislostí, věcnými i logickými souvislostmi a jedná se o gradaci a rozvíjení počáteční myšlenky, pročež se z pohledu trestního práva jedná o jeden skutek (v podrobnostech lze ve vztahu k závěru o jednom skutku odkázat na odůvodnění pod body 31–36 usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 8. 2023, č.j. 8 Tdo 418/2023-418). Obsah textů je jednoznačný, když se obžalovaný v souvislosti s právě probíhající invazí pozitivně vyjadřuje k osobě Putina, vychvaluje jej a vyjadřuje mu podporu a víru v jeho úspěch, načež hodnotí konkrétně zvolenou strategii a sám navrhuje strategický postup spočívající v použití vodíkových bomb. Ač ve zveřejněných textech obžalovaný používá výrazy jako „ukrofašisti“ a „fašistická vládnoucí chunta“, je z jejich obsahu a kontextu zřejmé, že komentáře hodnotí aktuálně probíhající invazi a ozbrojený útok na celé území Ukrajiny, ostatně již ze samotného přání na „osvobození od vládnoucí chunty“ jednoznačně vyplývá, že obžalovaný je dobře obeznámen s tím, že útok směřuje proti území celé Ukrajiny, její vládě a oficiálním představitelům. Obhajoba, že jeho komentáře směřovaly pouze proti fašismu, je tak zcela vyvrácena. Krajský soud dodává, že pro posouzení projednávané věci je irelevantní případná skutečnost působení frakcí či vojenských složek na území Ukrajiny, které se hlásí či užívají symboliku, jež lze označit jako fašistickou. Byť by tomu tak bylo, nejedná se o skutečnost ospravedlňující útočnou válku jiného státu. Taktéž nelze přiznat důvodnost obhajobě, která rozebírá jednotlivé výroky s tím, že se nejedná o výroky schvalovací k již proběhlému ději, nýbrž výroky hodnotící či přací. Jak je shrnuto výše, schvalováním je jakékoli vyjádření souhlasu se zločinem a nevyžaduje se, aby pachatel projevil souhlas se zločinem výslovně, stačí, když z jeho projevu lze nepochybně souhlas se spáchaným zločinem dovodit a je třeba hodnotit kontext, v jakém jsou konkrétní slova užita, se závěrem, zda konkrétní projev posuzovaný jako celek je schvalováním trestného činu. Pokud tedy obžalovaný ve třech po sobě následujících výrocích učiněných v návaznosti na invazi Ruské federace dne 24. 2. 2022 nejdříve vyjadřuje víru v úspěch probíhající vojenské akce *(věřím, že se mu podaří odzbrojit ukrofašisty)*, následně hodnotí pozitivně použitou strategii a vyjadřuje opět víru v úspěch probíhající invaze *(věřím, že mu ta výborná strategie vyjde a osvobodí Ukrajinu od té fašistické vládnoucí chunty)*, aby nakonec sám aktivně navrhnul konkrétní způsob vedení boje a užití termonukleárních zbraní a vyzýval k zintenzivnění útoku *(bych použil vodíkové bomby menší tonáže, pro vyčištění strategických územím a likvidace útočné vojenské techniky. Je třeba opravdu zasadit ještě tvrdší úder, pokud budou ukrofašisti klást odpor)*, jsou takové výroky jednoznačným a nepochybným vyjádřením souhlasu s právě probíhající invazí, a proto naplňují ve vzájemné souvislosti zcela znak schvalování ve smyslu skutkové podstaty § 405 trestního zákoníku. Krajský soud v tomto směru zdůrazňuje, že obžalovaný si byl v době zveřejnění výroků vědom povahy a rozsahu probíhající invaze, jak bude podrobně rozebráno níže.

29. Pokud se týče subjektivní stránky, obžalovaný tvrdil v rámci obhajoby, že neměl dostupné informace a své komentáře mířil čistě proti fašismu na Ukrajině. Tato obhajoba je však vyvrácena provedeným dokazováním, jakož i samotnou vnitřně rozpornou obhajobou. Předně krajský soud opětovně zdůrazňuje, že již ze samotné povahy a obsahu zveřejněných výroků vyplývá, že jsou činěny v souvislosti s právě probíhající invazí na celé území Ukrajiny a jeden z nich ostatně i přímo zmiňuje víru ve svržení vlády. Jestliže komentáře vychvalují konkrétní užitou strategii a dále též přímo nabádají ke konkrétnímu použití zbraní a způsobu útoku, je zřejmé, že pisatel musel mít konkrétní povědomí o probíhajících událostech. Tomu ostatně odpovídá i v průběhu trestního řízení obžalovaným poměrně obsáhlé a do podrobností zabíhající líčení poměrů ať už na Ukrajině samotné či popisování vzájemných vztahů Ruska a Ukrajiny. Především jsou jeho skutečný vnitřní postoj ve vztahu k ruské invazi a Ukrajině jako takové a jeho vědomost o probíhajících událostech a povaze ruského útoku jednoznačně dokladovány obsahem jeho soukromé komunikace, kdy již dne 23. 2. 2022 odpovídá na dotaz uživatele sociální sítě Facebook se zobrazovaným jménem xxx *„Čau tati tak co rikas na to jak se to vyhrotilo? Ukrajina a Rusko?“* způsobem *„Nic neříkám, jen provokující Purina. Jsou všechno ďáblové a pojdou do pekla, jsou ty samé zrůdy, co vymyslelo covid a tečkování. Ježíš si to s nimi brzy vyřídí a budou na věčnosti litovat toho, že se vůbec narodili.“*. Následně dne 24. 2. 2022 odpovídá uživateli vystupujícímu pod jménem xxx na dotaz „*Co říkáš na útoku Putina na celou Ukrajinu?“* způsobem *„Schvaluji.“* a následně zasílá zprávy *„Neměli ho všichni ti zmrdi ze západu a Ukrajiny provokovat.“* a *„A na tu zkurvenpu Ukrajina dlabeme stejně je tam samá korupce.“*. V tomto světle se jeví obhajoba obžalovaného, že měl v době zveřejnění výroků pouze zprostředkovanou informaci od svého spolucestujícího, že probíhá speciální vojenská operace proti fašistům, jako zcela účelová, když z provedeného dokazování vyplývá, že již před zveřejněním předmětných výroků vedl s více uživateli soukromou komunikaci ohledně vyhrocení situace a útoku Ruska na celou Ukrajinu. Z toho vyplývá, že sledoval jak situaci a dlouhodobě eskalující napětí útoku předcházející, tak útok samotný.

30. Dalším dílčím aspektem týkajícím se subjektivní stránky je možnost obžalovaného vyhodnotit, že útok Ruské federace naplňuje akt agrese dle mezinárodního práva a její vedoucí představitelé se dopustili zločinu agrese. Zjednodušeně řečeno, že svými výroky schvaluje zločin proti míru a vychvaluje jeho pachatele. Je totiž faktem, že v okamžiku zveřejnění textů ještě nebyla vydána výše citovaná rezoluce Valného shromáždění OSN ze dne 2. 3. 2022. Krajský soud výše vyložil, že pro posouzení trestnosti jednání pachatele podle § 405 trestního zákoníku není nezbytným předpokladem rozhodnutí mezinárodního soudu o tom, že došlo ke spáchání zločinu dle mezinárodního práva, tuto otázku soud musí posoudit jako otázku předběžnou. Při posuzování zavinění pachatele ve vztahu k přečinu podle § 405 trestního zákoníku však může být tato skutečnost podstatná. Při absenci rozhodnutí či vyjádření příslušného mezinárodního soudu či jiné mezinárodní autority může být totiž vyhodnocení, zda se jedná o některý ze zločinů dle mezinárodního práva, poněkud obtížné. V kontextu projednávaného případu je ovšem nutno zohlednit rozsah a povahu invaze, kdy se od prvního dne jednalo o masivní vojenský útok na celé území cizího státu vedený jak na cíle vojenské, tak civilní. Tedy útok ve zcela zjevném rozporu s Chartou OSN, konkrétně se zákazem použití síly dle čl. 2 odstavec 4 Charty. Především pak krajský soud poukazuje na samotným obžalovaným opakovaně zdůrazňovanou skutečnost, že je bývalým vojákem. Jako bývalý dlouholetý voják tak obžalovaný musel být v době zveřejnění výroků minimálně v obecné rovině obeznámen s konceptem nepřípustnosti útočné války a mezinárodní odpovědnosti jejich strůjců, jakož i s pojmy územní svrchovanosti a nezávislosti státu.

31. Odvolací námitky týkající se absence objektivní i subjektivní stránky vytýkaného přečinu proto nebyly shledány důvodnými a nalézací soud zcela správně dospěl k závěru, že obžalovaný se vytýkaného přečinu dopustil zaviněně v úmyslu přímém ve smyslu § 15 odstavec 1 písmeno a) trestního zákoníku.

32. Další odvolací námitka spočívala v tom, že výroky obžalovaného jsou chráněny svobodou projevu a jedná se o svobodné vyjádření jeho občanského postoje.

33. Přisvědčit nebylo možno ani této odvolací námitce. Základním omylem obžalovaného přitom je jeho přesvědčení, že „Facebook je svobodné médium, kde se může vyjadřovat, jak chce". Obžalovaný tak zcela pomíjí realitu a nereflektuje, že jeho svoboda není neomezená, nýbrž se střetává s právy a svobodami jiných.

34. Podle čl. 17 odstavec 1 Listiny základních práv a svobod jsou svoboda projevu a právo na informace zaručeny. Podle odstavce 4 svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.

35. Podle čl. 10 odstavec 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod má každý právo na svobodu projevu. Podle odstavce 2 výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti i odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.

36. Podle čl. 17 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod nic v této Úmluvě nemůže být vykládáno tak, jako by dávalo státu, skupině nebo jednotlivci jakékoli právo vyvíjet činnost nebo dopouštět se činů zaměřených na zničení kteréhokoli ze zde přiznaných práv a svobod nebo na omezování těchto práv a svobod ve větším rozsahu, než to Úmluva stanoví.

37. Jak vyplývá z výše uvedených ustanovení Listiny a Úmluvy zakotvujících svobodu projevu, jsou předpokládána zároveň i její omezení, jakož i zákaz zneužití jakéhokoliv práva či svobody. Svoboda projevu je v řadě případů limitována, a to, že člověk může říct svobodně svůj názor, je limitováno právě tím, jakým způsobem ho může říct a zda tak nezasahuje neoprávněně do práv jiných. V kontextu trestního zákoníku se může jednat například o trestný čin pomluvy či nebezpečného vyhrožování, kdy se jedná o přímé verbální útoky proti konkrétním osobám, nebo právě o trestné činy schvalování, kdy zákonodárce považuje za nezbytné kriminalizovat i pouhé pozitivní hodnocení těch nejzávažnějších trestných činů jiných, ať už se jedná o všechny zločiny ve smyslu § 365 trestního zákoníku či ve smyslu § 405 trestního zákoníku o zločiny z pohledu mezinárodního práva, které jsou svou povahou a závažností natolik zásadní a vedou ke smrti a utrpení mnohých, že nelze tolerovat ani jejich schvalování. Skutková podstata § 405 trestního zákoníku tak dopadá na relativně široké spektrum historických i aktuálních zločinů podle mezinárodního práva, u nichž je nezbytné pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnosti státu, veřejné bezpečnosti, ochranu veřejného zdraví či mravnosti omezit na ústavní úrovni garantovanou svobodu projevu (ŠÁMAL, Pavel, HERCZEG, Jiří, GŘIVNA, Tomáš, DVOŘÁK, Marek. § 405 [Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 4793, marg. č. 1.).

38. Omezení svobody projevu musí být stanoveno zákonem (požadavek legality), sledovat legitimní cíl (požadavek legitimity) a být v demokratické společnosti nezbytné (požadavek proporcionality).

39. Ve smyslu judikatury Evropského soudu pro lidská práva se ochrana svobody projevu podle čl. 10 Úmluvy vztahuje nejen na informace a myšlenky přijímané příznivě, s lhostejností, nebo považované za neurážlivé, ale také na ty, které urážejí, šokují nebo rozrušují, neboť takové jsou požadavky pluralismu, tolerance a snášenlivosti, bez nichž by neexistovala žádná demokratická společnost (viz např. Morice proti Francii, stížnost č. 29369/10, § 124; Pentikäinen proti Finsku, stížnost č. 11882/10, § 87; Perinçek proti Švýcarsku, stížnost č. 27510/08, § 196; Bédat proti Švýcarsku, stížnost č. 56925/08, § 48). ESLP však zároveň opakovaně judikoval, že toto právo není absolutní a zásahy do něj jsou přípustné za předpokladu, že splňují požadavky uvedené v čl.

10 odst. 2 Úmluvy – užité opatření musí být stanoveno zákonnou normou, musí sledovat dosažení legitimního cíle a musí být nezbytné v demokratické společnosti. Pečlivým zkoumáním okolností, za nichž se útočná, urážlivá nebo agresivní slova objevila, je možné stanovit smysluplné rozlišení mezi šokujícím a urážlivým jazykem, který je chráněn článkem 10 Úmluvy, a tím, který toto své právo ztratil v duchu zachování tolerance v demokratické společnosti (viz Vajnai proti Maďarsku, č. 33629/06, § 53 a 57). ESLP pak opakovaně judikoval, že ochrany tohoto ustanovení obecně nepožívají projevy vyvolávající nebo ospravedlňující násilí, nenávist nebo intoleranci (viz např. Pavel Ivanov proti Rusku, stížnost č. 35222/04; W. P. a další proti Polsku, stížnost č. 42264/98; Garaudy proti Francii, stížnost č. 65831/01; Witzsch proti Německu, stížnost č. 41448/98).

40. Již nalézací soud pak zcela přiléhavě odkázal na závěry nálezu Ústavního soudu ze dne 28. 11. 2011, sp. zn. IV. ÚS 2011/10, že právo menšiny na vyjádření jejího politického postoje nesmí být zaměňováno za právo libovolnými prostředky hlásat zlo; povinnost demokratického právního státu (nesvázaného s žádnou výlučnou ideologií) uplatňovat státní moc v mezích a způsobem stanoveným zákonem nelze pak zaměňovat s rezignací čelit projevům zla a nenávisti i takovými prostředky, jež se šiřitelům těchto projevů mohou jevit jako tvrdé. Omezení či dokonce trestní postih projevů bude nezbytně nutný v demokratické společnosti tehdy, pokud budou tyto projevy obsahovat výzvy k násilí.

41. Z výše uvedeného je zřejmé, že jak dle rozhodovací praxe Evropského soudu pro lidská práva, tak dle Ústavního soudu ČR, projevy obsahující výzvy k násilí, ospravedlňující násilí, nenávist nebo intoleranci, nepožívají ochrany svobody projevu. V tomto směru lze přitom v obecné rovině samozřejmě souhlasit s výklady obhajoby týkajícími se svobody projevu, a to i pokud poukazovala na závěry rozhodnutí ve věci Perinçek proti Švýcarsku. Odvolací soud se však rozchází s obhajobou v aplikaci obecně platných zásad na projevy obžalovaného a v hodnocení povahy těchto konkrétních výroků obžalovaného. Pokud obhajoba předkládá závěr, že obžalovaný v žádném případně nenabádal k nenávisti a násilí k jakékoliv skupině osob, tak podle názoru odvolacího soudu právě výzvu ke konkrétnímu násilí v podobě návodu na použití vojenské strategie spočívající v rozšíření způsobu boje o použití termonukleárních zbraní výroky obžalovaného obsahují, a to konkrétně tedy časově poslední z posuzovaných výroků.

42. Při aplikaci obecných zásad a pravidel pro možnost omezení svobody projevu na projednávaný případ tak je třeba uzavřít, že omezení svobody projevu obžalovaného vychází z trestního zákoníku (podmínka legality). Sleduje v demokratické společnosti legitimní cíl v podobě zajištění veřejné a národní bezpečnosti a předcházení zločinnosti a nepokojům potenciálně iniciovaných nežádoucími projevy (podmínka legitimity). Pokud jde o kritérium nezbytnosti omezení svobody projevu obžalovaného v demokratické společnosti, pak toto omezení odpovídá naléhavé společenské potřebě omezení a předcházení projevů vzývajícím a oslavujícím násilí v době probíhající vojenské agrese a s tím související napjaté společenské a politické situace. Trestněprávní postih takových projevů je prostředkem vhodným a způsobilým dosáhnout požadovaného legitimního cíle a v konkrétních okolnostech projevu obžalovaného, přičemž je nutno všechny jeho tři výroky hodnotit ve vzájemném kontextu a návaznosti, kdy v konečném důsledku dává návod a pobízí k použití termonukleárních zbraní, které ze své podstaty postrádají rozlišující charakter mezi vojenskými a civilními cíli, se jedná i o prostředek naprosto potřebný (proporcionální) ve vztahu k požadovanému cíli. Krajský soud konstatuje, že pokud se týče samotného obsahu a charakteru posuzovaného projevu obžalovaného, ten nemá v podstatě žádný přínos veřejné debatě, nýbrž je pouhou oslavou a vzýváním násilí, jež je útočné válce (aktu agrese), stejně jako použití typu zbraní navrhovaných obžalovaným, imanentní.

43. V obecné rovině krajský soud musí zdůraznit, že samozřejmě není v žádném případě vyloučena veřejná debata týkající se probíhajícího vojenského konfliktu či konfliktů minulých, včetně vyjádření sympatií kterékoliv ze stran konfliktu, byť by se nejednalo zrovna o stranu podporovanou oficiálními představiteli České republiky či podporovanou většinou společnosti.

Musí se však jednat o prezentaci názorů, myšlenek či podpory způsobem a charakterem vyjádření nevybočující z mezí kritické veřejné diskuze přípustné v demokratickém právním státě, přičemž tato mez bude překročena v případě projevů vyhroceně nenávistných, vzývajících či oslavujících násilí či smrt jiných, iniciačních ve vztahu k násilí a nenávisti nebo pronesených neodůvodněnou vulgární dikcí. Shrnuto, obžalovanému nikdo nebere právo na jeho politický názor, nikdo mu nebere právo na jeho politické smýšlení či představu o fungování světa a jeho správném geopolitickém uspořádání, ale své názory musí prezentovat způsobem přípustným v demokratické společnosti tak, aby nevyvolával a neschvaloval zlo, smrt a násilí. Je třeba odmítnout ničím nepodložené tvrzení obžalovaného, že se jedná o politickou kauzu, přičemž není patrné, jakou souvislost by mělo mít aktuální trestní řízení s jeho dosavadní politickou kariérou. Pokud tím měl obžalovaný na mysli snahu o potlačování jednoho z názorových proudů skrze trestněprávní represi, platí již výše uvedené, když lze shrnout, že obžalovaný v projednávaném případě není trestán za to, že podporuje Ruskou federaci a jejího čelního představitele v probíhajícím vojenském konfliktu, ale za to, jakým způsobem a formou tak veřejně učinil. Poněkud zkreslené vnímání obžalovaného a jeho nezodpovědný pohled na svobodu projevu je přitom o to závažnější, že v době zveřejnění vytýkaných textů byl osobou veřejně činnou, byť pouze řadovým zastupitelem na obecní úrovni. Jsou to totiž především volení a veřejně činní zástupci občanů, kteří v napjaté společenské situaci mají přispívat k věcné veřejné diskuzi a svým chováním a vyjadřováním vysílají signál o možném chování elit a formují tím v důsledku všeobecně vnímané vzorce chování.

44. S ohledem na výše uvedené krajský soud dospěl k závěru, že zveřejněné texty obžalovaného se ocitly již za hranicí ochrany svobody projevu, byť je nutno zároveň dodat, že se jedná o případ hraniční, zvlášť i s ohledem na okolnosti uveřejnění posuzovaných výroků krátce po zahájení invaze.

45. Jedná-li se o namítaný nedostatek společenské škodlivosti jednání a s tím související výtku k selektivní aplikaci § 405 trestního zákoníku ve vztahu k různým válečným konfliktům, uvádí krajský soud následující.

46. S ohledem na povahu a charakter zveřejněných textů posuzovaných ve vzájemném kontextu dospěl krajský soud k závěru, že jejich společenská škodlivost již překročila míru odůvodňující užití trestněprávní represe. Jak bylo zmíněno výše, obžalovaný přímo schvaloval vojenský útok a užitou strategii a inicioval a naváděl k použití termonukleárních zbraní, při jejichž použití nelze dodržet princip rozlišování mezi civilními a vojenskými cíli, a lze je tedy zahrnout pod zakázaný bojový prostředek a vedení boje. Pro zveřejnění textů navíc užil sociální síť Facebook a svůj veřejně přístupný profil, pročež se jeho texty staly potenciálně přístupnými širokému okruhu adresátů, a taktéž reálně vyvolaly vlnu negativních reakcí, když byla podána řada trestních oznámení a byly zasílány podněty starostovi xxx, načež muselo město xxx vydat veřejné prohlášení, že se nejedná o názor zastupitelstva města. Nejedná se proto v konečném důsledku o případ, kdy by posuzovaný skutek z hlediska spodní hranice trestnosti neodpovídal běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty (viz obecně též Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR, Tpjn 301/2012, nebo konkrétně i případ, kdy byla shledána míra společenské škodlivosti dostatečná pro trestněprávní represi u výroku učiněného v restauračním zařízení Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v rámci povolebních oslav, tedy v prostředí široké veřejnosti uzavřeném, k tomu viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 2. 2020, sp. zn. 8 Tdo 81/2020). Přesto krajský soud uvádí, že s ohledem na potřebu veřejné diskuze a nutnost důsledného vážení zásahů veřejné moci do svobody projevu se jedná o případ hraniční. Dále je nutno dodat, že by se potenciálně jednalo o případ vhodný pro použití některého z odklonů v trestním řízení, k čemuž však obžalovaný svým přístupem k trestnímu řízení nedal prostor. Pokud se týče otázky selektivní aplikace ustanovení § 405 trestního zákoníku a odlišného posuzování vyjádření týkajících se různých válečných konfliktů, toto nemůže mít vliv na trestní odpovědnost obžalovaného. Především krajský soud poukazuje na v trestním řízení platnou

zásadu obžalovací. Ze zásady obžalovací plyne rozdělení procesních rolí v trestním řízení ve fázi řízení před soudem. Pro soud z této zásady plyne, že je vázán skutkem, pro nějž byla podána obžaloba, jakož i osobou obviněného, na něhož byla obžaloba podána. Právě ve vztahu ke konkrétnímu obžalovanému a konkrétnímu skutku soud posuzuje, zda došlo ke spáchání trestného činu. Pokud jednání obžalovaného naplňuje znaky skutkových podstat trestných činů, pak pouze obecný odkaz na blíže neurčené jednání jiných osob, které se měly dopustit trestného činu, avšak nebyly odsouzeny, nemůže mít vliv na závěr o jeho trestněprávní odpovědnosti. Obžalovaný k této otázce v průběhu nalézacího řízení argumentoval i závěry odborného článku *Agrese hodná odsouzení, ale nikoli českým trestním právem* autorů Jakuba D. a Veroniky B. Autoři přitom vykládají, že cílem ustanovení § 405 trestního zákoníku bylo původně bojovat s xenofobií a rasismem a kategorie zločinů proti míru byla do předmětného ustanovení přidána bez odůvodnění a nekoncepčně. Krajský soud k tomu uvádí, že skutečnost nekoncepčního a neodůvodněného přijetí zákona neznamená jeho neaplikovatelnost. Zákonodárce takovou možnost zvolil a rozhodl podle daného ustanovení kriminalizovat i popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování zločinů proti míru, přičemž se co do povahy a závažnosti jedná o shodnou kategorii vysoce závažných zločinů podle mezinárodního práva jako i dále zde uvedené zločiny proti lidskosti, válečné zločiny a genocidium. Případná vhodnost či nevhodnost trestněprávního postihu takového jednání může být pouze předmětem debaty de lege ferenda, tato debata ovšem přísluší odborné veřejnosti a zejména zákonodárci, nikoliv soudu. Pro soud zde při aplikaci platného práva zůstává podstatným kritériem pečlivé vážení konkrétních okolností každého případu ve světle střetu jednotlivých práv, především s důrazem na svobodu projevu, a zvážení míry společenské škodlivosti konkrétního jednání a slovního vyjádření se závěrem, zda je či není na místě dovodit trestní odpovědnost. A to ve vztahu k potenciálně každému válečnému konfliktu, resp. zločinu proti míru, neboť tak výslovně stanovil zákonodárce v § 405 trestního zákoníku. V tomto směru pak nelze pominout, že právní normy regulují chování konkrétní společnosti, a proto se do nich promítají též hodnoty této společnosti. Ostatně proto, z důvodu negativní historické zkušenosti v rámci evropského regionu, reaguje trestněprávní represí § 405 trestního zákoníku primárně na historické zločiny nacismu a komunismu a kriminalizuje jejich popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování. Ze stejného důvodu je pak logické, že v rámci posouzení konkrétní závažnosti a škodlivosti jednání, resp. při posouzení nutnosti ochrany zájmů chráněných citovaným ustanovením zákona (ochrana práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejná bezpečnost, předcházení nepokojů a zločinnosti iniciovaných nežádoucími projevy) mohou různé aktuálně probíhající vojenské konflikty či i ty minulé rezonovat a dotýkat se naší společnosti různou mírou, od čehož se může odvíjet i míra nebezpečí vzniku negativních následků případných projevů formálně spadajících pod dosah ustanovení § 405 trestního zákoníku. Jak již bylo vyloženo výše, pokud obžalovaný přímo inicioval k použití násilí a termonukleárních zbraní, obsahuje jeho jednání mimo prosté schvalování a pozitivní postoj též prvek podněcování k násilí, a takové případy odůvodňují trestněprávní postih podle daného ustanovení, jelikož nejsou chráněny svobodou projevu.

47. Lze proto shrnout, že odvolací námitky proti výroku o vině nebyly shledány důvodnými, když okresní soud zákonným a logickým způsobem vyhodnotil provedené důkazy, z čehož zjistil správný skutkový stav v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí ve věci. Při hodnocení důkazní situace se nezpronevěřil zásadám uvedeným v § 2 odstavec 6 trestního řádu, pokud dospěl k závěru o vině obžalovaného skutkem ve výroku napadeného rozsudku. Při respektování závazného právního názoru dovolacího soudu zjištěný skutek, všechny tři zveřejněné výroky obžalovaného, pak i přiléhavě vyhodnotil jako skutek jediný z pohledu trestního práva a tento správně právně kvalifikoval jako přečin popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku spáchaný ve formě přímého úmyslu.

48. Krajský soud následně podrobil odvolacímu přezkumu uloženou trestní sankci a shledal odvolání obžalovaného částečně důvodným, pokud se týče uloženého peněžitého trestu.

49. V projednávaném případě došlo oproti původnímu ve věci vyhlášenému rozsudku soudu prvního stupně ke změně právní kvalifikace jednání obžalovaného v jeho prospěch, když je nyní jeho jednání kvalifikováno toliko jako jeden přečin oproti předchozímu posouzení jako přečinů dvou. Tato změna měla být zohledněna ve prospěch obžalovaného i v uloženém trestu, což nalézací soud žádným způsobem nereflektoval. Proto shledal krajský soud výměru uloženého peněžitého trestu jako nepřiměřeně přísnou.

50. Krajský soud shrnuje, že obžalovanému polehčuje, že dosud vedl řádný život. Za současného stavu odpadla okolnost přitěžující podle § 42 písmeno n) trestního zákoníku, tedy spáchání více trestných činů. Jelikož se obžalovaný dopustil přečinu a zároveň není ukládán nepodmíněný trest odnětí svobody, jsou splněny zákonné podmínky pro uložení peněžitého trestu podle § 67 odstavec 2 písmeno b) trestního zákoníku. V osobních poměrech obžalovaného nedošlo od posledního rozhodnutí k žádné změně, proto výši jedné denní sazby 450 Kč považuje krajský soud stále za odpovídající osobním a majetkovým poměrům obžalovaného, který je prost dluhů, má příjem jako osoba samostatně výdělečně činná a je zároveň vlastníkem bytu. Pokud se pak týče počtu denních sazeb, odpovídá povaze a závažnosti nyní již toliko jednoho spáchaného trestného činu 80denních sazeb, což odpovídá pro případ potenciální přeměny trestu v trest odnětí svobody výměře 160 dní, tedy v podstatě pod spodní hranicí trestní sazby podle § 405 trestního zákoníku (6 měsíců – 3 roky). Mírný peněžitý, tedy alternativní, trest plně odpovídá stupni společenské škodlivosti, charakteru trestné činnosti, okolnostem případu i osobě obžalovaného.

51. Krajský soud proto z důvodu částečně důvodného odvolání obžalovaného Daniela M. co do výroku o trestu rozhodl tak, že podle § 258 odstavec 1 písmeno e), odstavec 2 trestního řádu z podnětu odvolání obžalovaného Daniela M. v napadeném rozsudku zrušil výrok o trestu a za podmínek § 259 odstavec 3 trestního řádu jej nově odsoudil podle § 405 trestního zákoníku a podle § 67 odstavec 2 písmeno b) trestního zákoníku a § 68 odstavec 1, odstavec 2, odstavec 3 trestního zákoníku k peněžitému trestu v celkové výměře 36 000 Kč skládající se z 80 denních sazeb s výší jedné denní sazby 450 Kč. Takový trest splňuje veškerá zákonná kritéria uvedená v §§ 37–39 trestního zákoníku.

52. V ostatních výrocích zůstal napadený rozsudek nezměněn

Poučení:

I. Proti tomuto rozhodnutí **není** další řádný opravný prostředek přípustný.

II. Proti tomuto rozhodnutí je přípustné dovolání, které lze podat ve lhůtě dvou měsíců od doručení tohoto rozhodnutí prostřednictvím soudu I. stupně.

Dovolání mohou podat:

a) nejvyšší státní zástupce pro nesprávnost kteréhokoli výroku rozhodnutí soudu, a to ve prospěch i v neprospěch obviněného,

b) obviněný pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se ho bezprostředně dotýká.

Obviněný může dovolání podat pouze prostřednictvím obhájce. Podání obviněného, které nebylo učiněno prostřednictvím obhájce, se nepovažuje za dovolání, byť bylo takto označeno.

Příslušný k rozhodnutí o podaném dovolání je Nejvyšší soud České republiky v Brně.

V dovolání musí být uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, který výrok, v jakém rozsahu i z jakých důvodů napadá a čeho se dovolatel domáhá, včetně konkrétního návrhu na rozhodnutí dovolacího soudu s odkazem na zákonné ustanovení § 265b odst. 1 písm. a)-m) nebo § 265b odst. 2 trestního řádu, o které se dovolání opírá.

Shodu s prvopisem potvrzuje Drahomíra Anlaufová.
Vypravila: Marie Rindošová

Rozsah, v němž je rozhodnutí dovoláním napadáno, a důvody dovolání lze měnit jen po dobu trvání lhůty k podání dovolání.

Ostrava 12. března 2024

JUDr. Renata Gilová v. r.
předsedkyně senátu

Vypracoval:
Mgr. Adam Falter v. r.

Shodu s prvopisem potvrzuje Drahomíra Anlaufová.
Vypravila: Marie Rindošová